

VEILIGHEID VOOROP

J A A R V E R S L A G 2 0 2 1

1

Veiligheid Voorop – leren, luisteren en leiden in veiligheid

Veiligheid Voorop is hét samenwerkingsverband van en voor Brzo-bedrijven en branches uit de (petro)chemische industrie en haar ketenpartners, van raffinage, chemie tot opslag.

Veiligheid Voorop maakt leren, luisteren en leiden in veiligheid toegankelijk voor de hele sector én verzamelt en deelt informatie over veiligheidsprestaties met de buitenwereld met als doel om samen te bouwen aan een nog veiliger Nederland.

Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
1. Stichting Veiligheid Voorop	4
1.1 Missie, visie en doelstellingen van Veiligheid Voorop.....	4
1.2 Organisatie, bestuur en intern overleg Veiligheid Voorop	4
1.3 Werkprogramma Veiligheid Voorop	6
2. Prestatie indicatoren	7
2.1 Algemeen.....	7
2.2. Resultaten 2021	8
2.2.1 Aansluitgraad bij Veiligheid Voorop	8
2.2.2 Aantal rapporterende Brzo-bedrijven	8
2.2.3 Ongevallen met verzuim	9
2.2.4 Procesveiligheidsincidenten.....	9
2.2.5 Betrokken leiderschap	10
2.3 Excellente veiligheid beheerssysteem (VBS)	11
2.4 Veiligheid in de keten.....	11
3. Communicatie en verbeterprojecten	12
4. Regionale Veiligheids Netwerken (RVN)	14
5. Veiligheidsdag 2021	16
6. Safety Delta Nederland	16
7. Conclusie	16

VOORWOORD

Hierbij bied ik u het jaarverslag van de Stichting Veiligheid Voorop aan, waarin verslag wordt gedaan van de activiteiten van Veiligheid Voorop en de veiligheidsprestaties van de aangesloten Brzo-bedrijven over 2021.

Net als in 2020 werd het nieuws in 2021 vooral gedomineerd door Covid-19. Hoewel niet verdwenen lijken we op dit moment de weg gevonden te hebben om met het virus te kunnen leven en de maatschappij zo veel als mogelijk open te houden. Mijn observatie is dat onze sector in deze pandemie inventief is geweest om snel en adequaat in te spelen op de steeds weer veranderende situatie, zodat de bedrijfsvoering op verantwoorde én veilige wijze gecontinueerd kon worden. Een prestatie van formaat, waar we best trots op mogen zijn!

Het nieuws over Covid-19 wordt thans overschaduwd door de ramp die zich voltrekt in Oekraïne en die het leven kost van vele onschuldige burgers. Terwijl ik dit voorwoord schrijf wil ik dit niet ongenoemd laten. Het nieuwe ‘normaal’ is helaas een andere dan we begin dit jaar voor ogen hadden.

Terug naar dit jaarverslag kunnen we stellen dat we het afgelopen jaar met de aangesloten brancheorganisaties en de Regionale Veiligheidsnetwerken een belangrijke stap hebben gezet, zodat we de komende jaren met eigen financiële middelen een goed veiligheidsprogramma kunnen blijven uitvoeren. De samenwerking met Safety Delta Nederland is verder geïntensiveerd en begint met het kenniscentrum en de innovatie poot steeds duidelijker vorm te krijgen. Naast andere ontwikkelingen, die u in het verslag kunt lezen, vind ik het belangrijk om hier specifiek te noemen dat we erin zijn geslaagd om het Seveso Top Leadership Curriculum te continueren met twee nieuwe groepen die begin 2022 zijn gestart. Dit curriculum levert naar mijn mening een belangrijke bijdrage aan het kennisniveau en het kompas van de leidinggevende om een Brzo bedrijf op veilige wijze te opereren voor de medewerkers, contractors en omwonenden. Verder waren ook de revisie van de Self-Assessment Questionnaire (SAQ) en het uitbrengen van een ‘light’ versie daarvan, belangrijke mijlpalen in 2021.

In 2021 zijn de bestaande prestatie-indicatoren, die Veiligheid Voorop jaarlijks via de brancheorganisaties en Regionale Veiligheidsnetwerken verzamelt en rapporteert, kritisch onder de loep genomen en op onderdelen aangepast. De resultaten die zijn gerapporteerd laten over het algemeen een stabiel en positief beeld zien. Ten opzichte van 2020 is het aantal procesveiligheidsincidenten gestegen, veroorzaakt door een incidentele stijging bij enkele individuele bedrijven. Met deze bedrijven wordt vanuit de brancheorganisaties en/of regionale veiligheidsnetwerken contact gezocht om de achtergrond liggende oorzaken te achterhalen en een verbeterplan op te stellen.

Door Covid-19 was er helaas geen andere optie om de Veiligheidsdag in 2021 met als thema ‘Leren van Incidenten’ tot tweemaal toe uit te stellen en te verplaatsen naar 2022. Dit thema blijft samen met het Seveso Top Leadership programma, de SAQ, het rapporteren van de prestatie-indicatoren en de samenwerking met Safety Delta Nederland de belangrijkste speerpunten voor het werkprogramma van 2022.

Jurgen Hoekstra

Voorzitter Veiligheid Voorop

1. Stichting Veiligheid Voorop

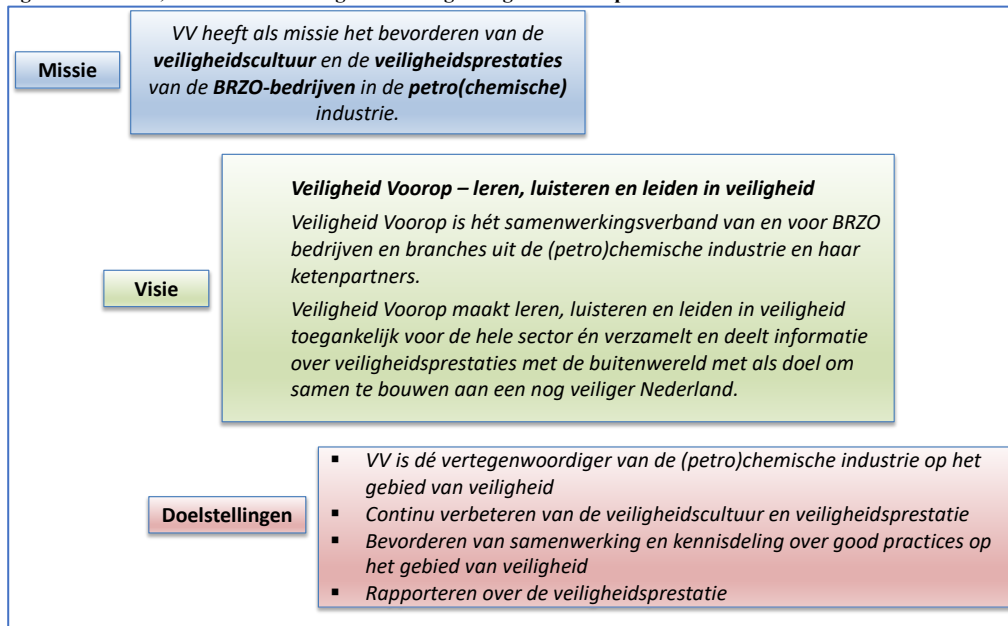
1.1 Missie, visie en doelstellingen van Veiligheid Voorop

Sinds januari 2018 is de Stichting Veiligheid Voorop het uitvoerend orgaan van het gelijknamige programma. Het is een gemeenschappelijk initiatief waarin achttien brancheorganisaties en vakverenigingen, en zes regionale veiligheidsnetwerken actief samenwerken.

Het doel van Veiligheid Voorop is het bevorderen van de veiligheidscultuur en de veiligheidsprestaties van de Brzo-bedrijven in de (petro)chemische industrie en haar ketenpartners. Andere Brzo-bedrijven en overige ondernemingen die werken met gevaarlijke stoffen zijn eveneens van harte welkom om deel te nemen aan de activiteiten die door Veiligheid Voorop via de branches en de regionale veiligheidsnetwerken worden georganiseerd.

De missie, visie en doelstellingen van de Stichting Veiligheid Voorop zijn weergegeven in figuur 1. Centraal staan het bevorderen van de veiligheidscultuur en de veiligheidsprestaties van de Brzo-bedrijven in de (petro)chemische industrie en haar ketenpartners. Met het begrip ketenpartners worden in deze context alle bedrijven en bijbehorende activiteiten bedoeld die in deze sector een onmisbare schakel vormen voor de raffinage, productie en opslag van grondstoffen, halffabricaten en eindproducten. Hierbij kan worden gedacht aan bijvoorbeeld producenten en hun eventuele (onder)aannemers, handelaren in chemische producten, logistieke dienstverleners (vast/ vloeibaar, opslag/ transport), en afnemers en verwerkers van chemisch afval. Het begrip ketenpartner is dus breder dan alleen de relatie tussen Brzo-bedrijven en hun contractors.

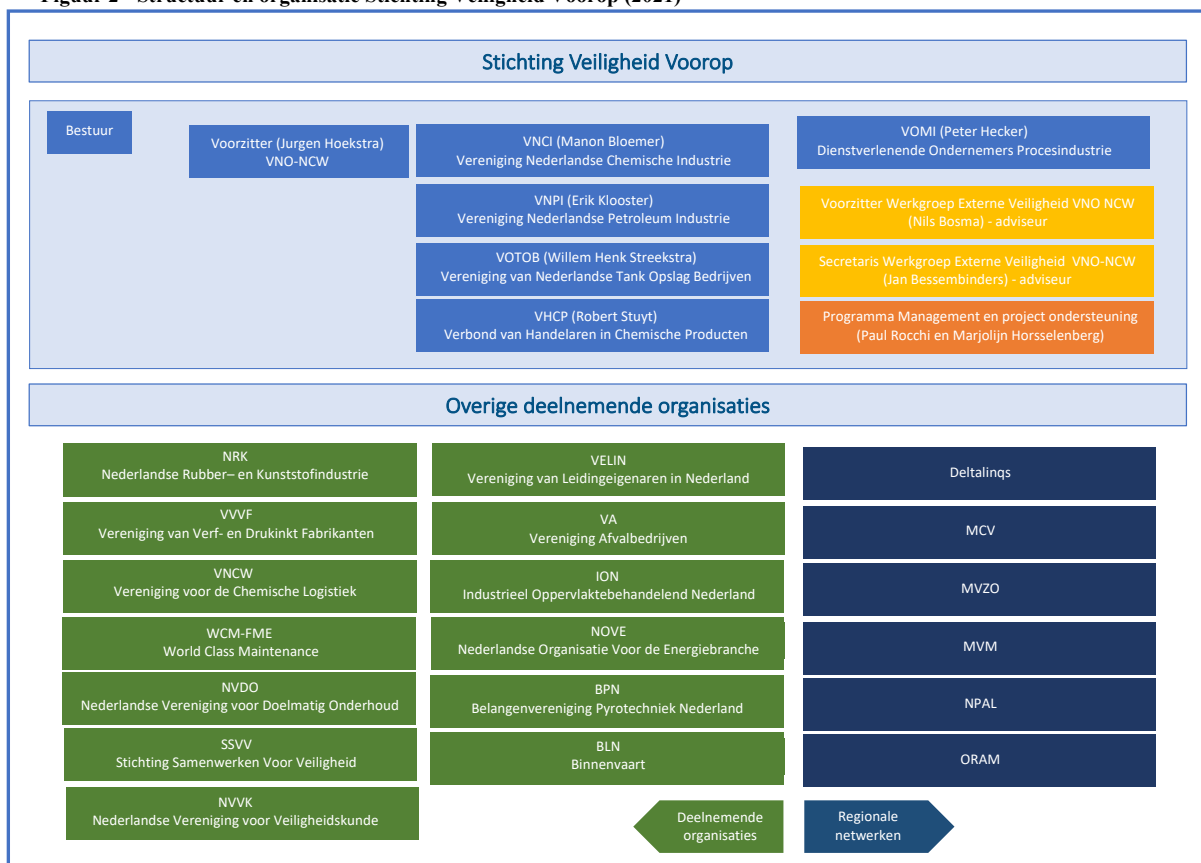
Figuur 1 – Missie, visie en doelstellingen Stichting Veiligheid Voorop

1.2 Organisatie, bestuur en intern overleg Veiligheid Voorop

In 2021 waren bij Veiligheid Voorop achttien brancheorganisaties en vakverenigingen, en zes regionale veiligheidsnetwerken aangesloten. De brancheorganisaties en de 6 regionale veiligheidsnetwerken vertegenwoordigden gezamenlijk meer dan 80% van de Brzo-bedrijven in de (petro)chemische sector in Nederland. Figuur 2 geeft een overzicht van de deelnemende partijen en organisatiestructuur van Veiligheid Voorop.

Figuur 2 - Structuur en organisatie Stichting Veiligheid Voorop (2021)

5

Er waren in het verslagjaar geen wisselingen in het bestuur van Veiligheid Voorop, dat werd gevormd door:

- Jurgen Hoekstra, voorzitter en Vice President BASF Benelux en Managing Director BASF Nederland
- Manon Bloemer, Directeur VNCI
- Willem Henk Streekstra, Directeur VOTOB
- Erik Klooster, Directeur VNPI
- Robert Stuyt, Secretaris VHCP
- Peter Hecker, Directeur VOMI
- Nils Bosma, voorzitter werkgroep Externe Veiligheid VNO-NCW (adviseur voor het bestuur)
- Jan Bessembinder, secretaris werkgroep Externe Veiligheid VNO-NCW (adviseur voor het bestuur)

Het bestuur werd bij de uitvoering van de werkzaamheden ondersteund door twee parttime programma managers, Leantine Mulder en Paul Rocchi. Leantine Mulder is in 2021 naar een andere functie overgestapt en heeft Veiligheid Voorop verlaten. Haar plaats is in de tweede helft van het jaar ingenomen door Marjolijn Horsselenberg.

In het verslagjaar is er zevenmaal een bestuursvergadering geweest en viermaal een 'Directeurenoverleg', waarvoor de vertegenwoordigers van de aangesloten brancheorganisaties, vakverenigingen, en de focal points van de Regionale Veiligheidsnetwerken werden uitgenodigd. Verder is er viermaal een overleg geweest met de Projectgroep, die bestaat uit vertegenwoordigers van de besturende kernbranches, aangevuld met een vertegenwoordiger van de Vereniging Afvalbedrijven (VA) en VNO-NCW, en die de programma managers en het bestuur inhoudelijk adviseren over het werkprogramma. In verband met Covid-19 waren alle genoemde bijeenkomsten digitaal van opzet.

Naast aandacht voor lopende verbeterprojecten en de samenwerking met Safety Delta Nederland (SDN) is in 2021 relatief veel tijd besteed aan een heroriëntatie van het programma van Veiligheid Voorop en de daarvoor benodigde financiering en project ondersteuning om in 2023 zonder aanvullende subsidie van de overheid het voortbestaan van de Stichting te kunnen continueren. Met uitzondering van VNCW, VELIN en BPN zijn de voorstellen van het bestuur voor de financiële verdeelsleutel en het werkprogramma van 2022 unaniem door de aangesloten partijen goedgekeurd. VNCW, VELIN en BPN zullen met ingang van 2022 geen deel meer uitmaken van Veiligheid Voorop.

1.3 Werkprogramma Veiligheid Voorop

In de in paragraaf 1.2 genoemde heroriëntatie zijn de bestaande pijlers, die voorheen richtinggevend waren voor de strategische koers van de activiteiten, opnieuw onder de loep genomen en met enkele kleine aanpassingen bevestigd. Figuur 3 geeft een samenvatting van deze pijlers. De eerdere pijler ‘Regionaal Veiligheidsnetwerk’ is hierbij vervangen door de pijler ‘best practice sharing’ om te benadrukken dat het programma van activiteiten primair gaat om het ontwikkelen en delen van kennis en informatie over veiligheid tussen de bedrijven binnen de sector. De Regionale Veiligheidsnetwerken vormen hierin een onmisbare schakel om de Brzo-bedrijven en ketenpartners met elkaar in contact te brengen. Verder is de pijler ‘beleidsmatige onderwerpen’ toegevoegd voor activiteiten die tot doel hebben om bedrijven te ondersteunen bij de uitvoering en implementatie van wetgeving op het gebied van veiligheid. De genoemde pijlers vormen de basis voor het [werkprogramma van 2022](#), dat eind 2021 door het bestuur werd vastgesteld en ter goedkeuring werd voorgelegd aan het Directeurenoverleg.

Figuur 3 – Pijlers voor de strategische koers van activiteiten

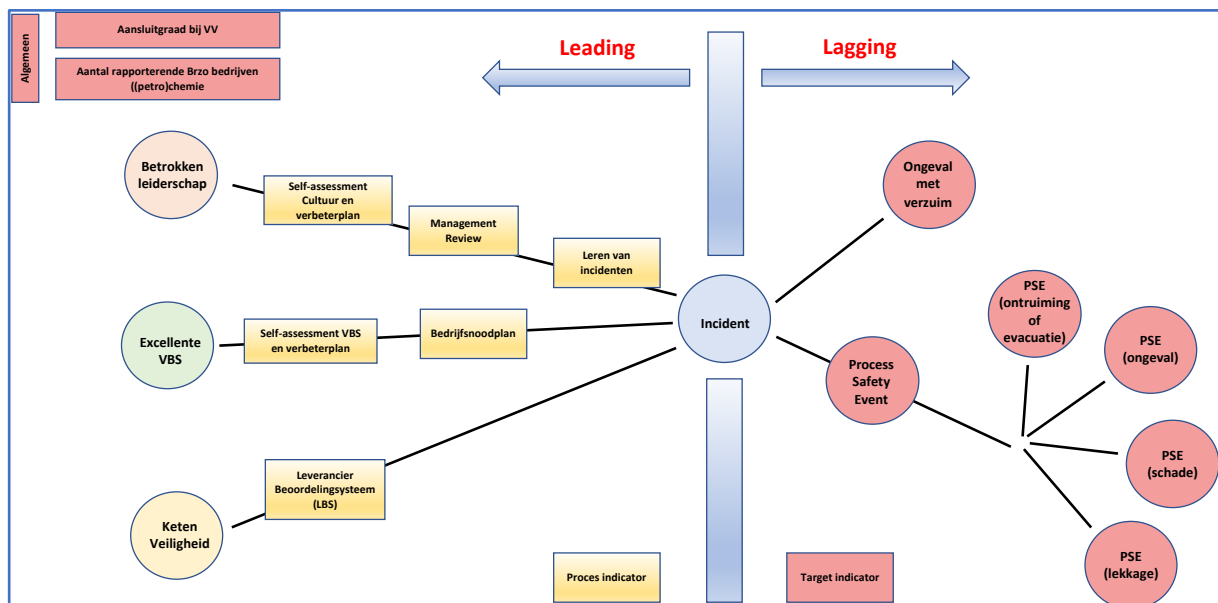
- **Betrokken leiderschap** - betrokken leiderschap is op alle niveaus binnen de Brzo-bedrijven een voorwaarde voor het bevorderen van een open veiligheidscultuur en het continu verbeteren van de veiligheidsprestatie.
- **Veiligheid in de keten** – goed veiligheidsmanagement betekent dat bedrijven die grootschalig omgaan met gevaarlijke stoffen niet alleen zelf bezig moeten zijn met veiligheid, maar dit ook moeten vragen van bedrijven waarmee zij in de keten werken, zoals bijvoorbeeld toeleveranciers, aannemers en dienstverleners. Het ligt immers voor de hand dat een bedrijf dat veiligheid belangrijk vindt, deze houding ook wil aantreffen bij de bedrijven waarmee het zaken doet. Op deze manier ontstaat er een effect van bedrijven in de keten die aan elkaar hoge eisen stellen met betrekking tot veiligheid.
- **Excellente veiligheidsbeheersystemen** – deze beheerssystemen vormen het fundament van het veiligheidsbeleid van Brzo-bedrijven, waarin de kernprocessen, regels en procedures om veiligheid te managen zijn vastgelegd.
- **Best practice sharing** – veel kennis, kunde en ervaring op het gebied van veiligheid zit bij de Brzo bedrijven die via hun organisaties aan Veiligheid Voorop verbonden zijn. Veiligheid Voorop ziet het als een van haar taken om uitwisseling van best practices tussen bedrijven te bevorderen. De Regionale Veiligheidsnetwerken zijn tot op heden een belangrijke partner voor de implementatie van het programma van Veiligheid Voorop. Via deze netwerken worden de Brzo-bedrijven en hun ketenpartners met elkaar in contact gebracht om hun kennis, ervaring en goede praktijken uit te wisselen. Veiligheid Voorop stimuleert de Brzo-bedrijven hiervan actief lid te zijn. Ook de brancheorganisaties en de betrokken vakverenigingen in de (petro)chemische sector bespreken en delen kennis, ervaringen en goede praktijken op het gebied van veiligheid. Tenslotte wordt op dit onderwerp intensief samengewerkt met Safety Delta Nederland om bestaande kennis en ervaring bij bedrijven via het SDN KennisCentrum te identificeren en beschikbaar te maken
- **Beleidsmatige onderwerpen** – dit betreft activiteiten die gerelateerd zijn aan best practice sharing en die in algemene zin tot doel hebben om handreikingen, guidance over best practices en andere informatie te ontwikkelen en te delen, die brancheorganisaties en bedrijven kunnen ondersteunen bij de uitvoering en implementatie van bestaande wetgeving op het gebied van veiligheid.

2. Prestatie indicatoren

2.1 Algemeen

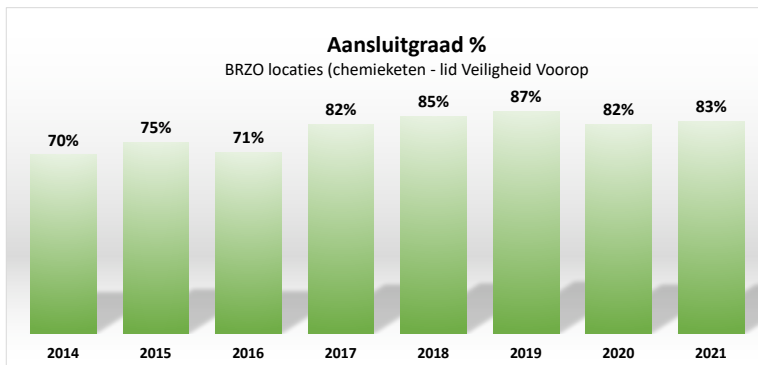
In 2021 zijn de bestaande prestatie-indicatoren die Veiligheid Voorop jaarlijks via de brancheorganisaties en Regionale Veiligheidsnetwerken verzamelt en rapporteert gereviewed en op onderdelen aangepast. Directe aanleiding vormde hiertoe de vraag van het Ministerie van I&W om aan te geven welke prestatie-indicatoren vanuit de industrie belangrijk gevonden worden om mee te nemen in de doorontwikkeling en verbetering van de Staat van de Veiligheid (SvdV) met als doel om daarmee een beter en breder beeld te kunnen geven van de veiligheidssituatie binnen de aangesloten Brzo bedrijven. Een overzicht van de vastgestelde indicatoren is weergegeven in figuur 4 en ook te vinden op de [website van Veiligheid Voorop](#). Naast aanscherping van enkele definities zijn 3 nieuwe indicatoren toegevoegd (leren van incidenten, management review en bedrijfsnoodplan). De bestaande indicator voor procesveiligheidsincidenten is uitgebreid om meer inzicht te krijgen in de consequenties van dergelijke incidenten. De indicator ‘inspectie door leidinggevende’ is vervallen aangezien deze practice ruimschoots is ingevoerd bij de Brzo locaties en rapportage daarover geen meerwaarde meer vormt. De resultaten over 2021 zijn samengevat in de volgende paragrafen van dit hoofdstuk.

Figuur 4 – Overzicht prestatie-indicatoren (2021)

2.2. Resultaten 2021

2.2.1 Aansluitgraad bij Veiligheid Voorop

Figuur 5 – Aansluitgraad bij Veiligheid Voorop

keten. De locaties met deze aanduiding zijn betrokken bij de raffinage en verwerking van olie en olieproducten, de fabricage en verwerking van chemische producten, de opslag en transport van (petro)chemische producten en de afvalverwerking. Van de locaties in de (petro)chemische keten waren er **263** aangesloten bij Veiligheid Voorop via een lidmaatschap bij een van de brancheorganisaties en/of deelname aan een van de regionale veiligheidsnetwerken. De **aansluitgraad** – gedefinieerd als de procentuele verhouding tussen het aantal locaties in de (petro)chemische keten dat is aangesloten bij Veiligheid Voorop en het aantal Brzo-locaties in de (petro)chemische keten – bedroeg in 2021 **83%**.

Naast de Brzo-locaties die gerekend worden tot de (petro)chemische keten waren er in 2021 nog 44 andere Brzo-locaties aangesloten bij Veiligheid Voorop. Het totale aantal Brzo-locaties dat bij Veiligheid Voorop eind 2021 was aangesloten komt hiermee op 307. Op het totaal van 402 Brzo-locaties vormt dit een aansluitgraad van 76% in 2021 (75% in 2020).

2.2.2 Aantal rapporterende Brzo-bedrijven

Om inzicht te krijgen in het collectief veiligheidsniveau van de sector worden via de brancheorganisaties

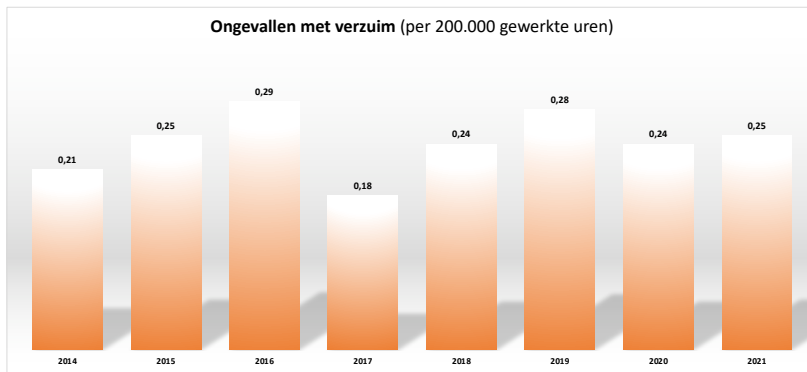

Figuur 6 – Aantal rapporterende Brzo-bedrijven

en de regionale veiligheidsnetwerken jaarlijks gegevens opgevraagd bij de Brzo-bedrijven die tot de (petro)chemische keten behoren. Deze gegevens worden per branche of netwerk in geaggregeerd vorm en anoniem aan Veiligheid Voorop gerapporteerd. Figuur 6 geeft het aantal bedrijven weer dat vanaf 2014 mee heeft gedaan aan deze rapportage. In 2021 zijn de resultaten gebaseerd op de cijfers van **190** Brzo-bedrijven. Dit is **72%** van de Brzo-bedrijven die behoren tot de (petro)chemische keten én die via een brancheorganisatie of een regionaal veiligheidsnetwerk bij Veiligheid Voorop zijn aangesloten. Ter vergelijking: in 2020 deden 194 bedrijven meer aan de rapportage, overeenkomend met 75% van de Brzo-bedrijven behorend tot de (petro)chemische keten én aangesloten bij Veiligheid Voorop. De laatste jaren laten een redelijk stabiel beeld zien van het aantal bedrijven dat deelneemt aan de rapportage (gemiddeld 70% of hoger in de laatste 4 jaar).

Voor dit verslagjaar werd de aansluitgraad bij Veiligheid Voorop vastgesteld op basis van de Brzo+ lijst van december 2021 en de verstrekte gegevens van de brancheorganisaties en de regionale veiligheidsnetwerken. Het verloop van de aansluitgraad over de periode 2014 – 2021 is weergegeven in figuur 5. Eind 2021 bedroeg het aantal locaties dat onder de Brzo-regeling viel **402** (ref. [Brzo+](#)). Hiervan werden **318** locaties gerekend tot de (petro)chemische

2.2.3 Ongevallen met verzuim

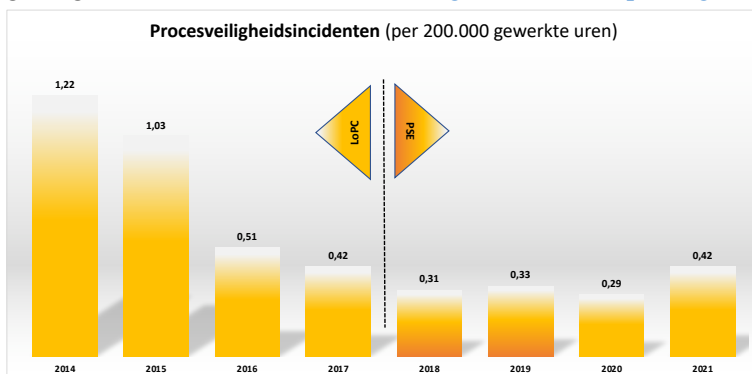

Figuur 7 – Aantal ongevallen met verzuim (per 200.000 gewerkte uren)

daaraan voorafgaand (0.25). Ook het aantal gewerkte uren (eigen werknemers en contractors) was in beide laatste twee jaren nagenoeg hetzelfde (circa 98.5 miljoen uren). Op basis van de gerapporteerde aantallen kan tenslotte ook geconcludeerd worden dat het Covid-19 thuiswerkadvies voor bijvoorbeeld dagdienstmedewerkers, leidinggevenden, supervisors, etc. niet heeft geleid tot een toename van het aantal ongevallen met verzuim.

2.2.4 Procesveiligheidsincidenten

Voor de rapportage van het aantal procesveiligheidsincidenten (PSE) wordt sinds 2018 de definitie gevolgd zoals vermeld in de [‘CEFIC guidance for reporting on the ICCA globally harmonised process safety metric’](#) (juni 2016). In de

Figuur 8 – Aantal procesveiligheidsincidenten (per 200.000 gewerkte uren)

2021 met 36% gestegen naar **0.42**. Dit is veroorzaakt door een incidentele stijging bij enkele individuele bedrijven. Met deze bedrijven wordt vanuit de brancheorganisaties en/of regionale veiligheidsnetwerken contact gezocht om de achtergrond liggende oorzaken te achterhalen en een verbeterplan op te stellen.

Om meer inzicht te krijgen in de consequenties is bedrijven in dit verslagjaar ook gevraagd aan te geven of een procesveiligheidsincident heeft geleid tot:

- Ongeval met verzuim, een dodelijk ongeval of ziekenhuisopname;
- Schade \geq €2500;
- Ontruiming/evacuatie van personeel;
- Overschrijding van de voor de betreffende stof vastgestelde drempelwaarde;

Uit de beschikbare data rijst het beeld dat bij de meeste incidenten sprake is van een emissie boven de voor de betreffende stof vastgestelde drempelwaarde, gevolgd door schade. Naar schatting werden slechts voor circa de helft van de PSE's deze aanvullende gegevens gerapporteerd. In samenwerking met Safety Delta Nederland (SDN) is een instrument uitgebracht, die bedrijven helpt om hun

Figuur 7 geeft het aantal ongevallen met verzuim weer per 200.000 gewerkte uren (eigen werknemers en contractors) over de periode 2014 - 2021. Het aantal ongevallen met verzuim vertoont een stabiel patroon in de afgelopen jaren. De LTI rate per 200.000 gewerkte uren was in 2021 (**0.25**) niet significant veranderd ten opzichte van 2020 (0.24) en gelijk aan het gemiddelde van de laatste 3 jaar

periode daarvoor werd het aantal lekkages gerapporteerd (Loss of Primary Containment - LoPC) volgens de toen geldende definitie van CEFIC.

Figuur 8 geeft het aantal LoPC en PSE incidenten weer per 200.000 gewerkte uren (eigen werknemers en contractors). De PSE rate vertoont de laatste jaren een stabiel patroon met een gemiddelde rate van **0.31** in de periode 2018 – 2020. Ten opzichte van dit gemiddelde is de PSE rate in

procesveiligheidsincidenten op uniforme wijze volgens de CEFIC richtlijnen te classificeren. Het instrument kan via de websites van [Veiligheid Voorop](#) en [SDN](#) worden gedownload.

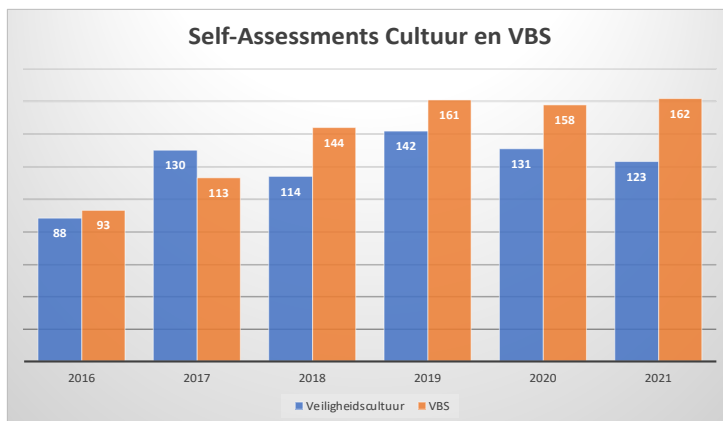
2.2.5 Betrokken leiderschap

Betrokken leiderschap is beoordeeld op basis van de volgende data:

- Het aantal uitgevoerde self-assessments naar de veiligheidscultuur, inclusief het opstellen en uitvoeren van een verbeterplan (gerapporteerd sinds 2016);
- Het uitvoeren van een management review van het veiligheidsbeheerssysteem (VBS) door de hoogst operationeel leidinggevende van de locatie, inclusief het opstellen en uitvoeren van een verbeterplan;
- Het op managementniveau bespreken van de leerpunten van incidenten die hebben geleid tot een procesveiligheidsincident of een ongeval met verzuim, en het vertalen van deze leerpunten naar een actieplan voor verbetering. Ook is de vraag gesteld of bedrijven actief deelnemen aan een platform waar deze inzichten worden gedeeld en besproken met andere bedrijven.

De twee laatstgenoemde elementen zijn nieuw in dit verslagjaar en in de plaats gekomen van de prestatie-indicator, waarbij werd gevraagd naar het aantal inspecties door de hoogst operationeel leidinggevende van de locatie.

Figuur 9 vermeldt het aantal Brzo bedrijven, waar in de afgelopen 3 jaar een self-assessment naar de veiligheidscultuur is uitgevoerd. De

Figuur 9 – Aantal bedrijven waar een self-assessment is uitgevoerd naar de veiligheidscultuur en het VBS

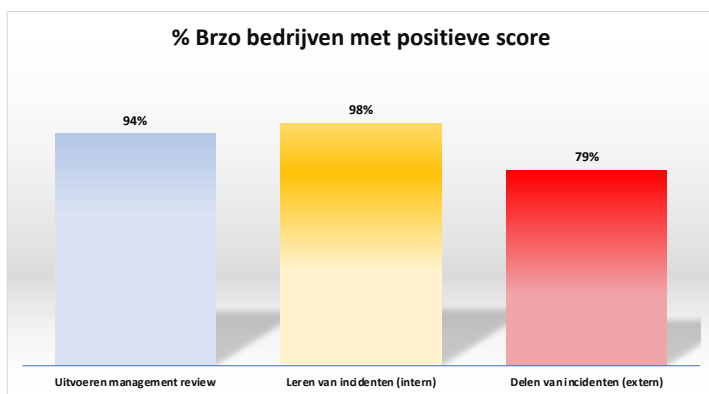
met 2021, waar **123** assessments naar de veiligheidscultuur werden uitgevoerd, overeenkomend met **65%** van de rapporterende bedrijven.

In hoofdstuk 3 wordt verslag gedaan van een verbeterproject van Veiligheid Voorop dat in 2021 werd afgerond om de [Self-Assessment Questionnaire](#) (SAQ 2.0) te actualiseren en verder te verbeteren. In dit project is ook een 'light' versie van de SAQ ontwikkeld, met name bedoeld voor het midden- en kleinbedrijf om met een geringere inspanning toch een beoordeling op hoofdlijnen te kunnen maken van het veiligheidsbeheerssysteem. De verwachting is dat de 'light' versie van de SAQ zal leiden tot een grotere uptake van het instrument.

Figuur 10 vermeldt het percentage bedrijven waar in 2021 op managementniveau een review is uitgevoerd naar het functioneren van het veiligheidsbeheerssysteem en waar leerpunten uit procesveiligheidsincidenten en ongevallen met verzuim werden besproken en vastgesteld. Ook het percentage bedrijven dat zijn incidenten extern met andere bedrijven deelt is in deze figuur weergegeven.

beoordeling van de veiligheidscultuur betreft een zelfbeoordeling, die kan worden uitgevoerd met de cultuurmodule van de [Self Assessment Questionnaire](#) (SAQ) van Veiligheid Voorop of een vergelijkbaar instrument.

Gemiddeld genomen werden er in de periode 2018 – 2020 jaarlijks **129** self-assessments naar de veiligheidscultuur uitgevoerd, overeenkomend met een percentage van **67%** van de bedrijven die aan de rapportage hebben meegedaan. Dit beeld is vergelijkbaar

Figuur 10 – Management review en leren van incidenten

De data laten zien dat de scores zonder meer positief zijn en dat in de meeste bedrijven het management is betrokken bij een review van het VBS en het bespreken van incidenten. Er lopen diverse initiatieven (zie hoofdstuk 3) om ook het uitwisselen van leerpunten tussen bedrijven verder te bevorderen en hopelijk leiden deze initiatieven tot een nog verdere verbetering van de score.

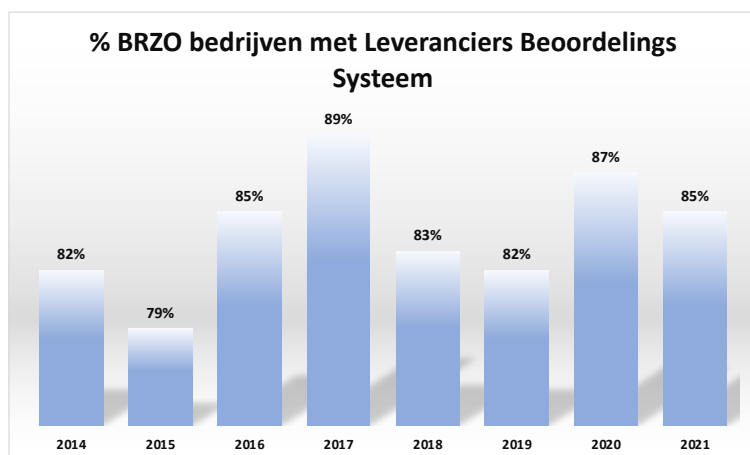
2.3 Excellente veiligheid beheerssysteem (VBS)

Brzo-bedrijven zijn wettelijk verplicht om een veiligheidsbeheerssysteem (VBS) te hebben, waarin de kernprocessen, regels en procedures om veiligheid in het bedrijf te managen zijn vastgelegd. Hierbij hoort ook een periodieke check om vast te stellen of de eigen regels en procedures worden nageleefd en of er punten zijn die verbetering behoeven. Figuur 9 geeft naast het aantal bedrijven waar een self-assessment van de veiligheidscultuur is uitgevoerd, ook het aantal bedrijven waar een self-assessment is uitgevoerd naar het veiligheidsbeheerssysteem. Dit betreft een zelfbeoordeling (interne audit) van het VBS, uitgevoerd met behulp van de [Self Assessment Questionnaire](#) (SAQ) van Veiligheid Voorop of een vergelijkbaar instrument. Uit de gegevens kan worden afgeleid dat in 2021 in **85%** van de bedrijven, die aan de rapportage hebben meegedaan, een self-assessment naar het VBS is uitgevoerd. Over de periode 2018 – 2020 was dit gemiddeld het geval in **80%** van de rapporterende bedrijven.

11

Als nieuwe indicator voor een excellent VBS is bedrijven gevraagd om aan te geven of men beschikt over bedrijfsnoodplannen die zijn afgestemd op de bedrijfsrisico's en of deze plannen jaarlijks planmatig worden getest en geëvalueerd. Uit de respons bleek dat dit het geval was in **97%** van de bedrijven die aan de rapportage hebben meegedaan.

2.4 Veiligheid in de keten

Figuur 11 – % bedrijven met Leveranciers Beoordelings Systeem

Om 'veiligheid in de keten' verder te versterken, wordt opdrachtgevers aanbevolen een systeem te gebruiken om opdrachtnemers te beoordelen op het gebied van hun veiligheidsprestaties en veiligheidscultuur, voorafgaand aan het verstrekken van de opdracht en tijdens de duur van de opdracht.

Figuur 11 vermeldt het percentage Brzo-bedrijven dat gebruikt maakt van een leveranciers beoordelingssysteem (LBS). Gemiddeld in de periode 2018 – 2020 bedroeg dit percentage **80%**

tegenover **85%** in 2021. Over de jaren heen kan vastgesteld worden dat de cijfers enigszins fluctueren, maar dat de overgrote meerderheid van de bedrijven een dergelijk systeem toepast.

3. Communicatie en verbeterprojecten

Informatie over Veiligheid Voorop en relevante veiligheidsonderwerpen wordt bijeengebracht op de [website van Veiligheid Voorop](#), die het afgelopen jaar regelmatig is geactualiseerd. Verder wordt informatie over veiligheidsonderwerpen gedeeld via een nieuwsbrief en LinkedIn. De nieuwsbrief is in 2021 zesmaal verschenen en verstuurd naar circa 225 adressen.

Verbeterprojecten waar Veiligheid Voorop het initiatief voor heeft genomen of actief bij betrokken is geweest in 2021 betreffen de volgende onderwerpen:

- **Seveso Top Leadership Curriculum** – [Seveso Top Leadership](#) is hét curriculum voor de hoogst operationeel eindverantwoordelijke van een Brzo-locatie dat hem/haar kennis en inzicht geeft in het managen van veiligheidsaspecten waar hij/zij als hoogste in rang verantwoordelijk voor is. De ontwikkeling van het eerste deel van het curriculum, specifiek gericht op ‘betrokken leiderschap’, werd gestart in 2019 en is in 2020 afgerond. In totaal hebben 19 managers van verschillende Brzo-bedrijven in twee pilot projecten deelgenomen aan dit curriculum. Uit de evaluatie van het programma bleek dat het curriculum bijdraagt aan een beter inzicht en begrip in de verantwoordelijkheden van de leidinggevende ten aanzien van veiligheid. Verder geeft het programma een verbeterd inzicht in de persoonlijke bijdrage van de eindverantwoordelijke op het thema veiligheid in zijn of haar Brzo-locatie. Uit de evaluatie kwam verder naar voren dat er een behoefte bestaat aan meer inzicht in relevante wet- en regelgeving, extern stakeholder management en operationele procesveiligheidsaspecten op het niveau van de Brzo Top Manager. Naar aanleiding van deze evaluatie is besloten het curriculum in eigen beheer en in nauw overleg met de betrokken regionale veiligheidsnetwerken verder te ontwikkelen tot een integraal curriculum en via de brancheorganisaties en regionale veiligheidsnetwerken aan te bieden aan de Brzo locaties. Dit heeft ertoe geleid dat begin 2022 twee nieuwe leergangen van start zijn gegaan. De bestaande ontwikkelgroep – die aan de basis van dit curriculum heeft gestaan – is inmiddels opgeheven en geïntegreerd met de stuurgroep tot een nieuwe begeleidingsgroep. Meer informatie over de opleiding en de aanmelding is te vinden in de [flyer die voor het Seveso Top Leadership curriculum](#) ontwikkeld is.
- **Leren van incidenten** – Binnen de (petro)chemische industrie, staat ‘leren van (bijna-) incidenten’ al jaren hoog op de agenda. Op initiatief van Veiligheid Voorop en in nauwe samenwerking met diverse brancheorganisaties en Regionale Veiligheidsnetwerken is in 2020 een [handreiking](#) uitgebracht over dit thema. Deze handreiking beschrijft op drie niveaus (organisatie, individueel en sector) praktische ontwerpprincipes voor het (beter) leren van incidenten. Via de brancheorganisaties en de Regionale Veiligheidsnetwerken is deze handreiking in lokale sessies besproken met de aangesloten bedrijven. Verder is door Veiligheid Voorop in februari 2021 samen met Crisislab een digitale workshop georganiseerd over dit thema en zou dit onderwerp ook centraal staan op de Veiligheidsdag in 2021, die helaas vanwege Covid-19 nu is verplaatst naar 2022. Door enkele Regionale Veiligheidsnetwerken zijn er in 2021 initiatieven gestart voor het opzetten van verbetergroepen, waarin bedrijven actief met elkaar aan de slag gaan om hun proces van leren van incidenten te verbeteren en kennis over incidenten met elkaar te delen. Tenslotte vindt er overleg plaats met Safety Delta Nederland (SDN) hoe leren van incidenten op sector niveau verder vorm gegeven zou kunnen worden en is door SDN het initiatief genomen om een e-learning over dit onderwerp te ontwikkelen.
- **SAQ 2.0 en SAQ Light** – In 2015 is door Veiligheid Voorop een Self Assessment Questionnaire (SAQ) ontwikkeld, waarmee bedrijven een integrale beoordeling en verbeterplan konden maken van de veiligheidscultuur (mindware), het veiligheidsmanagement systeem (software), en de technische installaties (hardware). In 2021 is met financiële ondersteuning van een Safety deal een volledig geactualiseerde versie van de in 2015 ontwikkelde self-assessment questionnaire ([SAQ 2.0](#)) opgeleverd. Ook is vergeleken met de oorspronkelijke versie de functionaliteit van de SAQ verbeterd (o.a. modulaire opzet, digitalisering, verbeterplan en rapportage functie). Op basis van de SAQ 2.0 is aanvullend een quick scan versie ([SAQ Light](#)) ontwikkeld. Het doel van de SAQ Light

is om in relatief korte tijd en aan de hand van een beperkt aantal vragen een redelijk beeld te krijgen van het veiligheidsniveau en de beheersmaatregelen in het bedrijf. De SAQ Light is met name bedoeld voor het MKB, beginnende Brzo- en ARIE-bedrijven. Waar gewenst kan door gebruikers van de SAQ Light een verdere verdieping van specifieke elementen plaatsvinden met behulp van de SAQ 2.0. Ter ondersteuning voor het gebruik zijn voor beide instrumenten een handleiding en instructiefilmpje ontwikkeld. In diverse overleggen van de brancheorganisaties en Regionale Veiligheidsnetwerken zijn de nieuwe instrumenten besproken en toegelicht. In samenwerking met SDN worden verdere initiatieven genomen om gebruikers bij elkaar te brengen om op deze wijze de uitwisseling van kennis en ervaring tussen de bedrijven te bevorderen.

- **Industriebreed meldpunt voor veiligheid**- Ondanks alle inspanningen voor veiligheid doen zich soms nog steeds gevaarlijke situaties voor bij bedrijven in de (petro)chemische industrie. Normaal gesproken wordt hiervan een melding gedaan bij het bedrijf in kwestie. Onder bepaalde omstandigheden kan er echter schroom bestaan bij de potentiële melder om de melding direct bij het bedrijf te doen, bijvoorbeeld wegens persoonlijke of commerciële gevoeligheden. Met ondersteuning van een Safety Deal heeft de VHCP uitgezocht of het waardevol kan zijn als er een mogelijkheid bestaat om deze melding extern te doen, bijvoorbeeld bij een industrie-breed meldpunt. Een dergelijke melding kan dan vervolgens onderzocht en afgehandeld worden door een Veiligheidscollege dat bestaat uit experts met verschillende achtergronden. De insteek is om het bedrijf te helpen met het wegnemen van de onveilige situatie en dus niet om het bedrijf te straffen. Zo wordt de (petro)chemische industrie in staat gesteld om dankzij onderlinge betrokkenheid de risico's beter te beheersen en invulling te geven aan hun ketenverantwoordelijkheid. Tevens is onderzocht welke aandachtspunten bestaan bij het inrichten van zo'n meldpunt en of er draagvlak voor bestaat. Het [verslag van dit onderzoek](#) is in mei 2021 gepubliceerd en besproken met de brancheorganisaties en Regionale Veiligheidsnetwerken. VHCP zal in de loop van 2022 het initiatief nemen om de conclusies en aanbevelingen van dit onderzoek verder vorm te geven.
- **Cybersecurity**
Brzo bedrijven kunnen in de problemen komen als ze te maken krijgen met een hack, attack of data lek. Een veilige bedrijfscontinuïteit kan hiermee op het spel komen te staan. In 2021 hebben de verschillende brancheorganisaties en regionale veiligheidsnetwerken aandacht besteed aan dit onderwerp om de awareness op het gebied van cybersecurity te versterken. Experts van de landelijke en regionale opgerichte cybersecurity platforms en organisatie zoals de ISAC's, FERM en het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) hebben de deelnemers van deze sessies een kijkje in de 'digitale' keuken van cybersecurity gegeven. Het uitwisselen van goede praktijken stond daarin centraal. Tevens heeft Safety Delta Nederland beschikbare kennis en informatie over digitale weerbaarheid verzameld in een kenniscollectie. De kenniscollectie varieert van informatieve en educatieve informatiebronnen, tot praktische tools en factsheets die toepasbaar zijn.
- **Overige projecten** – In samenwerking met SDN zijn in 2021 door Veiligheid Voorop en andere brancheorganisaties en/of Regionale Veiligheidsnetwerken diverse initiatieven genomen voor nieuwe projecten:
 - Door VNCI en SDN is een aanpak ontwikkeld en getest om Process Safety Management peer reviews uit te voeren;
 - Met SDN en vertegenwoordigers van I&W/DCMR is gewerkt aan een projectvoorstel om een verkennende studie uit te voeren naar het onderwerp veiligheidscultuur.
 - Met SDN is gewerkt aan een projectvoorstel om prestatie-indicatoren op een andere wijze te verzamelen en te rapporteren. De huidige werkwijze levert weliswaar een overall beeld op van de geleverde prestatie binnen de sector als geheel, maar het ontbreekt aan mogelijkheden om bijvoorbeeld data te benchmarken op individueel bedrijfs- of brancheniveau. In deze verkennende studie zal onderzocht worden of er praktische mogelijkheden zijn om aan deze tekortkomingen tegemoet te komen. De gekozen oplossing zou bedrijven, brancheorganisaties en andere stakeholders de mogelijkheid moeten bieden

- om zichzelf ten opzichte van vergelijkbare bedrijven in de sector te benchmarken, daarvan te leren en te verbeteren.
- Diverse brancheorganisaties en Regionale Veiligheidsnetwerken hebben veel werk verzet om te komen tot regelgeving voor het kunnen uitvoeren van Alcohol- en drugstesten bij Brzo bedrijven, als onderdeel van het (preventieve) alcohol-, drugs en medicijnbeleid (ADM-beleid). Ook is er gezamenlijk gewerkt aan voorstellen om op pragmatische wijze invulling te geven aan de regelgeving rondom explosieveiligheid (ATEX). Verder leveren de branches en RVN's inbreng bij de actualisatie van 'veiligheidswetgeving', zoals de ARIE regeling.
 - In 2021 is een pilot afgerond 'Blockchain Brzo – Leren van (potentiële) incidenten. Hierbij zijn de mogelijkheden verkend om sectoraal te leren van dergelijke incidenten bij de Brzo-bedrijven. Het leren tijdens de praktijkproef werd ondersteund door een webapplicatie die blockchain technologie gebruikt als middel om de ingediende incidenten op te slaan en vertrouwelijk te kunnen delen tussen de deelnemende bedrijven.

4. Regionale Veiligheids Netwerken (RVN)

Voor het bereiken van een hoog veiligheidsniveau binnen de sector is het uitwisselen van kennis en goede praktijken en het leren van (bijna) incidenten van groot belang. De Regionale Veiligheidsnetwerken spelen een belangrijke rol om de Brzo-bedrijven en hun ketenpartners met elkaar in contact te brengen, zodat kennis, ervaring en goede praktijken op het gebied van veiligheid met elkaar besproken en uitgewisseld worden.

Naast het feit dat elke regio zijn eigen jaarprogramma kent met bijeenkomsten voor de aangesloten bedrijven, vindt er ook overleg en afstemming plaats tussen de netwerken onderling. In 2021 heeft dit gezamenlijk overleg onder voorzitterschap van de VNCI 5 maal plaatsgevonden, waarbij gemeenschappelijke onderwerpen en initiatieven werden besproken en afgestemd.

14

Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de projecten waar de Regionale Veiligheidsnetwerken direct of indirect bij betrokken zijn. Andere highlights van het afgelopen jaar van de Regionale Veiligheidsnetwerken zijn hieronder samengevat.

- **Deltalinqs** – Deltalinqs heeft in 2021 een actieve rol gespeeld in het eerdergenoemde ADM-beleid, ATEX, de ontwikkeling van het Seveso Top Leadership programma en Leren van Incidenten. Op het gebied van compliance wordt er veelvuldig samengewerkt met betrokken overheden. Een voorbeeld daarvan is de uitvoering van de dominoverplichtingen (informerende buurbedrijven) vanuit het Besluit risico's zware ongevallen.
- **MVZO** – De uitvoering van het programma in 2021 heeft deels online en deels fysiek plaatsgevonden met als thema's omgevingsveiligheid (in samenwerking met MCV), mobiele ontstekingsbronnen (ATEX), ervaringen BRZO inspecties, leren van incidenten, leiderschap van het hoogste management en ontwikkelen van een veiligheidscultuur. De netwerk component was daardoor beperkt maar werd door de leden wel zeer gewaardeerd, evenals de thematische bijdragen. MVZO heeft haar website volledig opnieuw ingericht, met onder meer plaats voor relevante nieuwitems uit het landelijk netwerk (Veiligheid Voorop en Safety Delta Nederland).
- **MVM** – Dit jaar zijn de Contactgroepen BRZO inspectie en Blootstelling Gevaarlijke stoffen gevormd, waar dieper wordt ingegaan op de actuele ontwikkelingen en goede praktijken worden gedeeld. De MVM is samen met de MCV gestart met het project Beter Leren van Incidenten waarbij bedrijven inhoudelijk ondersteuning geboden wordt in de vorm van een workshop en assessment van het incidentmanagementsysteem waarna een verbeterplan wordt opgesteld en uitgevoerd. De deelnemende bedrijven vormen de Verbetergroep Beter Leren van Incidenten waarin aan gezamenlijke onderwerpen wordt gewerkt maar ook verbeterpunten ter versteking van de Handreiking Beter Leren van Incidenten naar voren komen. De directeurs van de BRZO

bedrijven hebben actief deelgenomen aan een bijeenkomst met de Omgevingsdienst Regio Nijmegen en DCMR over de rol van de BRZO directeur/Site Manager in veiligheid. In een ronde tafelbijeenkomst zijn de Utrechtse bedrijven met de Gedeputeerde en Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied in gesprek gegaan over veiligheid. Eind van het jaar is de Safety Deal goedgekeurd waarmee MVM en MCV in 2022 de overige risico relevante bedrijven een gezamenlijk platform gaat bieden om de aandacht voor veiligheid bij deze groep bedrijven te versterken.

- **NPAL** – In 2021 is er een verdiepingsslag gemaakt op het ‘Beter leren van incidenten’ zoals behandeld in de estafetteworkshop. Samenwerking tussen contractors en opdrachtgevers stond daarin centraal zoals ook in het project De Veilige Plant. In het afgelopen jaar zijn er in het kader van dit project een drietal pilots van start gegaan waarin door diverse werkgroepen aan verschillende thema’s is gewerkt. Voorbeelden hiervan o.a. overlegstructuur tussen opdrachtgever en contractors, HSE meldingen en het werkvergunningenproces. De verbetervoorstellen worden nu geïmplementeerd. De NPAL-methodiek over het structureel verbeteren van de samenwerking tussen opdrachtgever en contractors zal in de zomer van 2022 worden opgeleverd. In het jaarprogramma van 2021 kwamen verder thema’s naar voren als de toekomst van de VGM-afdeling, het beïnvloeden van veiligheidscultuur en nieuwe technologie in relatie tot VGM. De vernieuwde Self Assessment Questionnaire (SAQ) Light wordt in de NPAL community gebruikt om inzicht te krijgen in de veiligheidsprestatie, het verbeterpotentieel, wie kan wie helpen en welke onderwerpen moeten worden geagendeerd. In de tweede helft van 2021 is het proces gestart om CASOS (oorspronkelijk het contractor netwerk van de NAM) te integreren bij NPAL met als resultaat dat nu 54 bedrijven participeren in het VGM netwerk.
- **MCV** – In 2021 is door de Masterclass Veiligheid zuidwest (MCV) een viertal workshops gehouden gericht op aspecten van Veiligheidscultuur; een workshop over ‘Just Culture’ en een serie van drie workshops over ‘Brain Based Safety’. In de workshop over ‘Just Culture’ heeft een bedrijf uit de regio haar ervaringen met de invoering van de Just Culture principes gedeeld. Daarnaast zijn twee workshops gehouden over actuele onderwerpen: ‘Onderhoudstops’, ‘Management of Change’ en ‘Zeer Zorgwekkende Stoffen’. Het jaarlijkse innovatiesymposium kon vanwege Corona helaas niet doorgaan. In de plaats daarvan is wel een webinar over de gevolgen van robots op de werkvloer gehouden: “de Robots komen uit hun hok”. In 2021 is in samenwerking met Safety Delta Nederland en de Masterclass Veiligheid Midden (MVM) een verbetergroep ‘Beter Leren van Incidenten’ opgezet. Daarin participeren 8 bedrijven uit de beide regio’s. In die verbetergroep gaan bedrijven actief aan de slag met het verbeteren van hun proces van leren van incidenten en helpen zij elkaar in dat proces door kennisuitwisseling. Basis is de Handreiking Leren van Incidenten die door de Regionale Veiligheidsnetwerken samen met Veiligheid Voorop in 2018 is uitgebracht. De verbetergroep loopt door tot eind 2022. Verder zijn in 2021 een tweetal contactgroepen van start gegaan. Doel van de contactgroepen is om de onderlinge contacten en uitwisseling van kennis en ervaring te intensiveren. Ook zijn de mediatraining (voor omgaan met crisissituaties) en de cursus ‘ambtenaren op de koffie’ georganiseerd. Het aantal deelnemende bedrijven/concerns aan de MCV is gestegen tot 49.
- **ORAM** – ORAM participeert met enkele van haar leden elk kwartaal in het veiligheidsoverleg Havengebied Amsterdam. Hier komen onderwerpen als Covid-19, dreiging van klimaatdemonstraties, maar ook ondermijning e.d. aan de orde. Het Industrienetwerk is het platform voor en door SHEQ-professionals (Safety, Health & Environment, Quality SHEQ) in de regio. Via dit platform wisselen de deelnemers op regelmatige basis best practices uit en houden zij elkaar op de hoogte van wetswijzigingen en andere ontwikkelingen op het gebied van veiligheid. Als onderdeel van de Gezamenlijke Brandweer Amsterdam (GBA) werd de samenwerking met de industriële brandweerpost in het Westelijk Havengebied van Amsterdam ook in 2021 verder bestendigd.

5. Veiligheidsdag 2021

In 2021 zou in de maand november een veiligheidsdag worden georganiseerd rondom het thema ‘Leren van Incidenten’. Voor deze dag hadden zich 150 deelnemers aangemeld. Helaas moest het event tweemaal worden uitgesteld door de beperkende maatregelen ten gevolge van Covid-19 en zal dit nu gaan plaatsvinden op 4 juli 2022.

6. Safety Delta Nederland

Op 5 oktober 2020 werd het convenant Safety Delta Nederland (SDN) ondertekend. SDN heeft als missie om het veiligheidsniveau van de (petro)chemie nog verder te verbeteren door structurele samenwerking te faciliteren tussen overheid, (petro)chemisch bedrijfsleven en de wetenschap. SDN richt zich hierbij op twee pijlers: een innovatiecentrum, waar de nadruk ligt op de ontwikkeling van nieuwe veiligheidsconcepten, en een kenniscentrum, waar de nadruk ligt op het delen van bestaande kennis en ervaring. Veiligheid Voorop is vertegenwoordigd in de Stuurgroep van SDN en ondersteunt specifiek de ontwikkeling van het SDN KennisCentrum door als penvoerder te fungeren voor de gelijknamige safety deal.

In 2021 is vol energie gestart met het vormgeven van het samenwerkingsverband. Dit begon met het ‘operationeel maken’ van het SDN programmabureau, inclusief ondersteunende functies zoals een website met een kennisbank. Vanuit onder andere het penvoerderschap en door deelname aan de Stuurgroep is er veelvuldig en periodiek overleg met SDN om agenda’s en activiteiten onderling af te stemmen.

Het aanbod vanuit het SDN KennisCentrum is groeiende met een zich gestaag vullende Kennisbank en Technology Catalogus. Centraal staat hierbij kennisdeling door het laagdrempelig beschikbaar maken en duiden van bestaande kennis en resultaten van projecten aan specifieke doelgroepen, en het verbinding leggen en contact onderhouden met experts die over specifieke (proces)veiligheidskennis beschikken.

16

7. Conclusie

In 2021 is goede voortgang geboekt bij de diverse verbeterprojecten, met als speerpunten het Seveso Top Leadership Curriculum, de SAQ en Leren van Incidenten. Door Covid-19 moest de Veiligheidsdag noodgedwongen worden verplaatst naar 2022. De brancheorganisaties en Regionale Veiligheidsnetwerken hebben met veel energie hun veiligheidsprogramma met de deelnemende bedrijven voortgezet. De samenwerking met Safety Delta Nederland is in 2021 verder geïntensiveerd.

De resultaten van de gerapporteerde prestatie-indicatoren laten over het algemeen een stabiel en positief beeld zien. Ten opzichte van 2020 is het aantal procesveiligheidsincidenten gestegen, veroorzaakt door een incidentele stijging bij enkele individuele bedrijven. Met deze bedrijven wordt vanuit de brancheorganisaties en/of regionale veiligheidsnetwerken contact gezocht om de achtergrond liggende oorzaken te achterhalen en een verbeterplan op te stellen. De nieuwe prestatie-indicatoren (management review, leren van incidenten en het testen van noodplannen) laten een duidelijk positieve score zien, wat aangeeft dat in de meeste bedrijven deze onderwerpen duidelijk op de agenda staan van het verantwoordelijke managementteam.

Ook in 2022 zal de focus in het werkprogramma blijven liggen op de eerdergenoemde speerpunten en de samenwerking met Safety Delta Nederland.